ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 4.4.2007
COM(2007) 182 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Βελτίωση της μεταφοράς γνώσης μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων σε όλη την Ευρώπη: υιοθέτηση της ανοιχτής καινοτομίας

– Εφαρμογή της στρατηγικής της Λισαβόνας –

{SEC(2007) 449}

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Βελτίωση της μεταφοράς γνώσης μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων σε όλη την Ευρώπη: υιοθέτηση της ανοιχτής καινοτομίας

– Εφαρμογή της στρατηγικής της Λισαβόνας –

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Στην Ευρώπη η επιστημονική γνώση διαθέτει στέρεη βάση και αποτελούσε ανέκαθεν κεντρικό πλεονέκτημα, με αποτέλεσμα η Ευρώπη να βρίσκεται στην πρωτοπορία της έρευνας σε ικανό αριθμό ερευνητικών πεδίων[1]. Εντούτοις σήμερα, η θέση της ευρωπαϊκής έρευνας σε παγκόσμιο επίπεδο απειλείται λόγω του ταχέως μεταβαλλόμενου ερευνητικού τοπίου. Ταυτόχρονα, η ευρωπαϊκή έρευνα αντιμετωπίζει τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης των αγορών και των βιομηχανιών, της ψηφιακοποίησης και των νέων τεχνολογιών, καθώς και την αναγκαιότητα αντιμετώπισης ζητημάτων με κοινωνικές προεκτάσεις, όπως η γήρανση του πληθυσμού ή η κλιματική αλλαγή.

Στη διευρυμένη στρατηγική καινοτομίας για την ΕΕ[2], η Επιτροπή αναγνώρισε την ανάγκη βελτίωσης της μεταφοράς γνώσης[3] μεταξύ δημόσιων ερευνητικών οργανισμών[4] και τρίτων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, χαρακτηρίζοντας τη βελτίωση της μεταφοράς γνώσης ως έναν από τους δέκα κύριους τομείς δράσης. Η παρούσα ανακοίνωση ανταποκρίνεται σε αυτή την ανάγκη και παρουσιάζει μια σειρά κατευθύνσεων για τα κράτη μέλη. Διατυπώνει ιδέες για το πώς μπορούν τα κράτη μέλη και η Κοινότητα, στο πλαίσιο μιας συνεργασίας αμοιβαίας ενδυνάμωσης, να υπερβούν ορισμένα από τα υπάρχοντα εμπόδια, αναφορικά κυρίως με την προώθηση της διεθνικής διάστασης στη μεταφοράς της γνώσης. Η έκθεση συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής το οποίο περιέχει μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές με αποδέκτες τα πανεπιστήμια και άλλους ερευνητικούς οργανισμούς ώστε να βελτιώσουν τη σχέση τους με τις επιχειρήσεις σε όλη την Ευρώπη· οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές βασίζονται στις ορθές πρακτικές που έχουν καθοριστεί από ορισμένες εθνικές δημόσιες αρχές και στις εργασίες διαφόρων ευρωπαϊκών ενώσεων άμεσα ενδιαφερομένων.

---

1 Η Ευρώπη παρουσιάζει σήμερα τους υψηλότερους κατά κεφαλή αριθμούς αποφοίτων σχολών θετικών και τεχνικών επιστημών και δημοσιεύσεων (Key Figures – http://ec.europa.eu/invest-in-research/monitoring/statistical01_en.htm)

2 *Κάνοντας τη γνώση πράξη: Μια στρατηγική καινοτομίας ευρείας βάσης για την ΕΕ* – COM(2006)502

3 Η μεταφορά γνώσης περιλαμβάνει τις διαδικασίες δέσμευσης, συγκέντρωσης και ανταλλαγής ρητής και σιωπηρής γνώσης, καθώς και δεξιοτήτων και προσόντων. Περιλαμβάνει εμπορικές και μη εμπορικές δραστηριότητες όπως η ερευνητική συνεργασία, η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, η αδειοδότηση, η δημιουργία τεχνοβλαστών, η κινητικότητα των ερευνητών, οι δημοσιεύσεις, κτλ. Δίνει μεν έμφαση στην επιστημονική και τεχνολογική γνώση, αλλά καλύπτει και άλλες μορφές όπως π.χ. επιχειρηματική δραστηριότητα που συνδυάζεται με τεχνολογία.

4 Για τους σκοπούς του παρόντος εγγράφου, ο όρος "ερευνητικοί οργανισμοί" καλύπτει όλα τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ανεξαρτήτως της ονομασίας και του καθεστώτος τους στα κράτη μέλη, π.χ. πανεπιστήμια, κολλέγια, πολυτεχνεία) καθώς και τα δημόσια ερευνητικά κέντρα και οργανισμούς.

1. ΑΝΑΓΚΗ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Ένα σημαντικό ζήτημα είναι η καλύτερη αξιοποίηση της χρηματοδοτούμενης με δημόσιους πόρους Έρευνας&Ανάπτυξης. Σε σύγκριση με τη Βόρεια Αμερική[5], το μέσο πανεπιστήμιο στην Ευρώπη[6,7] παράγει πολύ λιγότερες εφευρέσεις και διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη λιγότερο συστηματική και επαγγελματική διαχείριση της γνώσης και της διανοητικής ιδιοκτησίας από τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Επιπλέον, η αποτελεσματική μεταφορά της γνώσης στους ευρωπαϊκούς ερευνητικούς οργανισμούς εμποδίζεται από μια σειρά παραγόντων, μεταξύ των οποίων: πολιτισμικές διαφορές μεταξύ του κόσμου των επιχειρήσεων και της επιστημονικής κοινότητας· έλλειψη κινήτρων· νομικοί φραγμοί· και κατακερματισμός των αγορών της γνώσης και της τεχνολογίας[8]. Όλοι αυτοί οι παράγοντες έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στην Ευρώπη.

Με τα δεδομένα αυτά, η σημασία της μεταφοράς γνώσης για προώθηση της ανταγωνιστικότητας και συμβολή στην αποτελεσματικότητα της δημόσιας έρευνας αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο από τα κράτη μέλη, όπως μαρτυρούν τα *εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων* που εκπονήθηκαν στο πνεύμα της στρατηγικής της Λισαβόνας. Διάφορες πρωτοβουλίες αναλαμβάνονται με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων. Αρκετά κράτη μέλη έχουν αναλάβει πρωτοβουλίες με σκοπό την προώθηση και τη διευκόλυνση της μεταφοράς γνώσης (π.χ. νέοι νόμοι, καθεστώτα δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, κατευθυντήριες γραμμές ή τυποποιημένες συμβάσεις), ενώ πολλά άλλα προτίθενται να εντείνουν τις προσπάθειές τους προς αυτή την κατεύθυνση. Εντούτοις, οι πρωτοβουλίες αυτές συχνά σχεδιάζονται με εθνική προοπτική χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τη διεθνική διάσταση της μεταφοράς γνώσης. Χρειάζεται συνεπώς να διαμορφωθούν οι όροι ώστε η συνεργασία πανεπιστημίων και επιχειρήσεων στο πεδίο Έρευνα&Ανάπτυξη να γίνεται με ισότιμους όρους.

Τα πανεπιστήμια και οι άλλοι ερευνητικοί οργανισμοί στην Ευρώπη συνειδητοποιούν επίσης τον μεταβαλλόμενο ρόλο τους στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία και αναλαμβάνουν ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες. Αντιλαμβάνονται ότι ρόλος τους δεν είναι πλέον να τροφοδοτούν απλώς την τοπική αγορά με πτυχιούχους, αλλά ότι βρίσκονται μέσα στον παγκόσμιο ανταγωνισμό για την προσέλκυση σπουδαστών, ερευνητών και επιχειρήσεων. Συνειδητοποιούν επίσης ότι θα πρέπει να παράγουν έρευνα παγκόσμιου κύρους αν θέλουν να εξακολουθήσουν να προσελκύουν σπουδαστές και ερευνητές στο μέλλον. Για να παραμείνουν ελκυστικά, θα πρέπει να ανοιχτούν στον επιχειρηματικό κόσμο και τη διεθνή συνεργασία, από όπου και μπορεί να προκύψουν νέες πηγές χρηματοδότησης. Ο διαμοιρασμός της γνώσης, ιδίως μέσω συνεργασιών Έρευνας&Ανάπτυξης με τις επιχειρήσεις, όχι μόνο αποτελεί δυνητική πηγή εσόδων για τους ερευνητικούς οργανισμούς, αλλά και μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική αναβάθμιση της έρευνας, ποσοτικά και ποιοτικά.

---

5 AUTM survey – http://www.autm.net/events/File/FY04%20Licensing%20Survey/04AUTM-USLicSrvy-public.pdf

6 ProTon survey – http://www.protoneurope.org/news/2006/art2006/artjanmar06/2asfy2004/attachment_download/file

7 ASTP survey 2006 – http://www.merit.unu.edu/publications/docs/200605_ASTP.pdf

8 http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/consult_report.pdf

2. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ – ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

Η αναγκαιότητα διαμοιρασμού της γνώσης μεταξύ ερευνητικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων καθίσταται όλο και πιο σαφής τα τελευταία χρόνια. Στο παρελθόν, οι ερευνητικοί οργανισμοί εθεωρούντο πηγή νέων ιδεών, οι δε επιχειρήσεις εθεωρούντο φυσική οδός μέγιστης αξιοποίησης αυτών των ιδεών. Εντούτοις, την τελευταία δεκαετία έχουν αλλάξει σημαντικά οι ρόλοι και των δύο μερών.

Πολλές επιχειρήσεις αναπτύσσουν νέες προσεγγίσεις Έρευνας&Ανάπτυξης με βάση την αρχή της *ανοιχτής καινοτομίας*, συνδυάζοντας εσωτερικούς και εξωτερικούς πόρους και επιδιώκοντας να μεγιστοποιήσουν την οικονομική αξία της διανοητικής τους ιδιοκτησίας, ακόμη και όταν αυτή δεν συνδέεται άμεσα με την κύρια επιχειρηματική τους δραστηριότητα. Πιο συγκεκριμένα, έχουν αρχίσει να αντιμετωπίζουν τη δημόσια έρευνα ως στρατηγικό πόρο.

Παράλληλα, είναι πλέον σαφές ότι οι ερευνητικοί οργανισμοί θα πρέπει να διαδραματίζουν ενεργότερο ρόλο στις σχέσεις τους με τον ιδιωτικό τομέα αν θέλουν να επιτύχουν μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας που παράγουν. Για να εκπληρώσουν αυτό τον νέο ρόλο[9], χρειάζονται εξειδικευμένο προσωπικό ικανό να προσδιορίζει και να διαχειρίζεται τους γνωστικούς πόρους που παρουσιάζουν εμπορικό ενδιαφέρον, ικανό δηλαδή να προσδιορίζει τον καλύτερο τρόπο προώθησης μιας νέας ιδέας στην αγορά, να διασφαλίζει κατάλληλους πόρους (χρηματοδότηση, υπηρεσίες στήριξης, κ.λπ.) για τον σκοπό αυτό, και να αποσπά επαρκή δέσμευση εκ μέρους όλων των άμεσα ενδιαφερόμενων μερών.

2.1. Δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για την επιτυχή μεταφορά γνώσης

Έχει αναγνωριστεί ότι η συμμετοχή επιχειρήσεων στη διοίκηση των ερευνητικών οργανισμών μπορεί να συμβάλει στον προσανατολισμό των ερευνητικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στις ανάγκες της κοινωνίας, να προσφέρει τεχνογνωσία χρήσιμη για τις δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης και να σηματοδοτήσει τη βούληση εισαγωγής προσεγγίσεων καινοτόμου φιλοσοφίας σε όλες τις δραστηριότητες. Η διάδραση αυτού του είδους έχει διευκολύνει τη διατομεακή κινητικότητα, ιδίως μέσω προσωρινών ανταλλαγών προσωπικού αλλά και της πρόσληψης νέων πτυχιούχων στον ιδιωτικό τομέα.

Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια πολλοί ευρωπαϊκοί ερευνητικοί οργανισμοί ανοίγουν γραφεία μεταφοράς γνώσης με σκοπό τη βελτίωση της συνεργασίας και της εκμετάλλευσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων και της πρόσληψής τους από τις επιχειρήσεις. Η επιτυχία των γραφείων αυτών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα προσόντα και τις δεξιότητες του προσωπικού τους, καθώς και από τον στρατηγικό ρόλο που τους έχει ανατεθεί και τη διαχειριστική τους αυτονομία. **Το προσωπικό που ασχολείται με τη μεταφορά γνώσης πρέπει να διαθέτει ευρύ φάσμα δεξιοτήτων για να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντά του**. Εντούτοις, τα γραφεία αυτά συχνά επανδρώνονται με προσωπικό σχετικώς άπειρο. Συνεχιζόμενη επαγγελματική ανέλιξη απαντά σε περιορισμένο αριθμό χωρών η οποία όμως συχνά είναι ανεπαρκής από άποψη κόστους ή/και αποτελεσμάτων. Η Επιτροπή μελετά διάφορες λύσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Επτά κράτη μέλη[10], με τη βοήθεια της Επιτροπής[11], αναπτύσσουν σήμερα ένα πλαίσιο εντός του οποίου οι αρμόδιοι για τη

---

9 Όταν αναφέρεται στα πανεπιστήμια, ο νέος αυτός ρόλος αποκαλείται επίσης "τρίτη αποστολή".

10 AT, NL, FR, IT, SE, BE, LT

11 Έργο OMC-Net "Certified trans-national technology transfer manager" (πιστοποιημένος διαχειριστής διακρατικής μεταφοράς τεχνολογίας)

μεταφορά γνώσης θα αποκτούν προσόντα αμοιβαίως αναγνωριζόμενα. Επιπλέον, η PROTON Europe[12], με αφετηρία το βρετανικό ινστιτούτο μεταφοράς γνώσης (*Institute for Knowledge transfer*[13]*),* επιδιώκει να δημιουργήσει ένα καθεστώς διαπίστευσης των αρμοδίων για τη μεταφορά γνώσης, με βάση την πείρα και το ιστορικό.

Για να είναι σε θέση να ασκούν αποτελεσματικά δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης, **οι ερευνητικοί οργανισμοί χρειάζεται να έχουν επαρκή αυτονομία για να προσλαμβάνουν πεπειραμένο προσωπικό με ανταγωνιστικά κριτήρια**. Η αυξημένη κινητικότητα μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα θα βοηθήσει τους ερευνητές και τα διευθυντικά στελέχη των ερευνητικών οργανισμών να προσδιορίσουν ανάγκες κοινές με εκείνες των επιχειρήσεων. Εντούτοις, ορισμένοι κανόνες και διοικητικά εμπόδια μπορεί να αποθαρρύνουν αυτή την κινητικότητα. Για παράδειγμα, οι κανόνες που αφορούν την πρακτική άσκηση και η νομοθεσία που διέπει την αγορά εργασίας, και μάλιστα τα ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά δικαιώματα, μπορεί να παρεμποδίζουν τις ανταλλαγές προσωπικού. Επιπλέον, σε ορισμένες χώρες, οι ερευνητές του δημόσιου τομέα δεν επιτρέπεται να εργάζονται για τον ιδιωτικό τομέα με μερική απασχόληση, σε θέση συμβούλου ή άλλη[14].

Είναι επίσης ανάγκη να γίνουν πιο προσπελάσιμοι οι υπάρχοντες πόροι. Αυτό μπορεί μερικώς να επιτευχθεί μέσω συντονισμού. Ορισμένοι ερευνητικοί οργανισμοί διαθέτουν σήμερα τμήματα τα οποία επιδιώκουν σχέσεις με τις επιχειρήσεις, αλλά δεν έχουν επαφές μεταξύ τους. Η συνένωση των δεξιοτήτων που διαθέτουν για μεταφορά γνώσης μπορεί να εξασφαλίσει ευρύτερη διάδοση των δεξιοτήτων αυτών διαμέσου των ερευνητικών οργανισμών. Επιπλέον, σημαντικά οφέλη μπορεί να προκύψουν με εξωτερική ανάθεση εξειδικευμένων καθηκόντων ή με συνένωση πόρων ή αποτελεσμάτων Έρευνας&Ανάπτυξης (και των σχετικών δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας) μεταξύ ερευνητικών οργανισμών[15]. Ενδεικτικά παραδείγματα συνδιάθεσης πόρων μεταξύ γραφείων μεταφοράς γνώσης αποτελούν τα πρακτορεία προώθησης της εμπορικής εκμετάλλευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και μεταφοράς γνώσης που έχουν δημιουργηθεί στη Γερμανία, η πρωτοβουλία *North of England Science Initiative* και το βελγικό *VIB*[16]. Η συνδιάθεση πόρων μπορεί επίσης να αφορά έναν μόνο τομέα δραστηριότητας (για παράδειγμα, η κοινοπραξία *White Rose Consortium*[17]) ή μία μόνο δραστηριότητα μεταφοράς γνώσης.

Αξίζει ιδιαιτέρως να αναφερθούν τα ποικίλα πλεονεκτήματα που μπορεί να προσφέρει η συνδιάθεση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας μεταξύ ερευνητικών οργανισμών. Η συνδιάθεση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία μιας κρίσιμης μάζας διανοητικής ιδιοκτησίας ικανής να καταστήσει μια καινοτόμο ιδέα ελκυστική για τον ιδιωτικό τομέα. Εάν προωθηθεί κατάλληλα, τα ερευνητικά κέντρα που παρήγαγαν τη διανοητική ιδιοκτησία μπορούν να γίνουν γνωστά σε όλους τους ενδιαφερόμενους παίκτες και να διευκολυνθεί έτσι η ανάπτυξη δεσμών με τις επιχειρήσεις. Επιπλέον, η συνδιάθεση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση των δεσμών μεταξύ των γραφείων μεταφοράς γνώσης και να αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω κοινές προσπάθειες των ερευνητικών οργανισμών. Η εν λόγω συνδιάθεση πόρων φαίνεται να είναι ιδιαίτερα

---

12 μία από τις μεγαλύτερες ευρωπαϊκές ενώσεις στον τομέα της μεταφοράς γνώσης – http://www.protoneurope.org

13 www.iknowledge transfer.org.uk

14 SEC(2006) 971

15 Βλ. Irish report για τη μεταφορά τεχνολογίας – http://www.universitiesireland.ie/news/techtransfer.php

16 www.vib.be

17 www.whiterose.ac.uk

χρήσιμη για τους ερευνητικούς οργανισμούς των οποίων τα ερευνητικά αποτελέσματα δεν είναι του διαμετρήματος που θα δικαιολογούσε την ίδρυση γραφείου μεταφοράς γνώσης. Όπου είναι σκόπιμο, **τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθούν και να υποστηρίζουν ενεργά τη συνδιάθεση πόρων μεταξύ ερευνητικών οργανισμών.**

Όσο χρήσιμη και εάν είναι η συνδιάθεση πόρων σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, οι σχετικές πρωτοβουλίες σπανίως έχουν διακρατική διάσταση. Για να καλύψει αυτό το κενό, η Επιτροπή δημιούργησε ένα διευρωπαϊκό δίκτυο, το δίκτυο *Κέντρων Αναδιανομής της Καινοτομίας* (IRC)[18], το οποίο έχει σκοπό να διευκολύνει τη διεθνική μεταφορά τεχνολογίας. Τα IRC είναι εγκατεστημένα σε 33 χώρες και παρέχουν εξατομικευμένη βοήθεια σε πανεπιστήμια και επιχειρήσεις (ιδίως ΜΜΕ). Σε στενή συνεργασία με μια πρωτοπόρο ένωση μεταφοράς πανεπιστημιακής γνώσης στην Ευρώπη[19], έχουν δημιουργήσει ένα απλό και αποτελεσματικό σύστημα το οποίο επιτρέπει στα πανεπιστήμια να μοιράζονται από κοινού με επιχειρήσεις, και με δομημένο τρόπο, πληροφορίες σχετικά με τεχνολογίες εμπορικού ενδιαφέροντος απ'όλη την Ευρώπη.

2.2. Προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος

Η ανάγκη δημοσίευσης και ελεύθερης διάθεσης των αποτελεσμάτων συχνά θεωρείται ως ασυμβίβαστη με την ανάγκη των επιχειρήσεων να τηρούν εχεμύθεια αναφορικά με δεδομένα όπως είναι τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, που προστατεύονται με δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας,. Η πείρα δείχνει ωστόσο ότι η προώθηση της καινοτομίας και η διάδοση νέας γνώσης μπορούν να είναι συμβατά, υπό την προϋπόθεση ότι η αντιμετώπιση και η διαχείριση των ζητημάτων διανοητικής ιδιοκτησίας γίνονται με επαγγελματικό τρόπο. Η αλληλεπίδραση ως προς τα ζητήματα αυτά μπορεί να διευκολυνθεί με εργαλεία όπως το δενδροδιάγραμμα αποφάσεων της CREST[20], με τυποποιημένες συμβάσεις όπως οι *Lambert agreements*[21] στο Ηνωμένο Βασίλειο, με κατευθυντήριες γραμμές όπως το δανικό έγγραφο *Contacts, contracts and codices*[22], ή και με πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης των ευρωπαϊκών και εθνικών γραφείων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Η πρωτοβουλία *Responsible Partnering*[23], στην οποία συμμετέχουν 4 μεγάλες ενώσεις ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και επιχειρήσεων (EIRMA, EUA, PROTON, EARTO), παρέχει σαφείς ενδείξεις ως προς τους τρόπους αποτελεσματικής ερευνητικής συνεργασίας. **Τα κράτη μέλη πρέπει να συμβάλλουν και να υποστηρίζουν ενεργά την ανάπτυξη και παραγωγή τέτοιων πρωτοβουλιών.**

Ολοένα και περισσότερο, πολλά πανεπιστήμια υποστηρίζουν προσεγγίσεις τύπου "creative commons"[24] (ανοιχτή πρόσβαση, ανοιχτή δημοσίευση, ανοιχτό λογισμικό, κτλ.). Οι μηχανισμοί αυτοί μπορούν να διασφαλίσουν αποτελεσματικότερη διάδοση των αποτελεσμάτων, αν και σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να χρειάζεται επίσημη προστασία (π.χ. δικαιώματα επί σχεδίων και υποδειγμάτων, διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή συμφωνίες μεταφοράς υλικού) για την επιτυχή εμπορική εκμετάλλευση ενός προϊόντος. Θα πρέπει συνεπώς να διασφαλιστεί ότι οι ερευνητές γνωρίζουν τα πλεονεκτήματα και των δύο προσεγγίσεων και ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται συνεκτιμούν τις κοινωνικοοικονομικές

---

18 http://irc.cordis.europa.eu

19 ProTonEurope – http://www.protoneurope.org

20 Δενδροδιάγραμμα αποφάσεων της Crest – http://ec.europa.eu/invest-in-research/policy/crest_cross_en.htm

21 Lambert agreements – http://www.innovation.gov.uk/lambertagreements

22 *Contacts, contracts and codices* – http://billed.di.dk/wimpfiles/lores/image.asp?objno=/686201.pdf

23 http://www.responsible-partnering.org

24 Βλ. π.χ. http://creativecommons.org

επιπτώσεις. Δεδομένου ότι στην Ευρώπη εξακολουθούν να ισχύουν διαφορετικοί κανόνες ως προς την κυριότητα των αποτελεσμάτων Έρευνας&Ανάπτυξης χρηματοδοτούμενης με δημόσια κεφάλαια, **θα ήταν σκόπιμο να επανεξεταστεί στο εγγύς μέλλον το ζήτημα του ενιαίου ευρωπαϊκού μοντέλου ιδιοκτησίας έρευνας που χρηματοδοτείται με δημόσιους πόρους.**

Η προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος[25] και των σχετικών δεξιοτήτων μεταξύ των ερευνητών μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη μείωση του πολιτισμικού χάσματος μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων. Για να ενισχυθεί η μεταξύ τους διάδραση, οι ερευνητές θα πρέπει να διαθέτουν βασικές δεξιότητες μεταφοράς γνώσης και βασικές επιχειρηματικές δεξιότητες. Είναι απαραίτητη η παροχή επιχειρηματικής εκπαίδευσης στους ερευνητές, και συγκεκριμένα η κατάρτιση σε θέματα διαχείρισης διανοητικής ιδιοκτησίας, διάδρασης με τις επιχειρήσεις, εκκίνησης και διαχείρισης επιχειρήσεων. Παρά τον γενικά υψηλό βαθμό αποκέντρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, υπάρχουν παραδείγματα εθνικών στρατηγικών προώθησης της επιχειρηματικότητας σε αυτή την εκπαιδευτική βαθμίδα (π.χ. η *Science Enterprise Challenge* στο ΗΒ). Όσον αφορά το ζήτημα του περιεχομένου των σχετικών μαθημάτων, **η Επιτροπή χρηματοδοτεί ήδη ένα έργο[26] με σκοπό τη δημιουργία ενός πυρήνα εκπαιδευτικού υλικού για την ευαισθητοποίηση διαφόρων φορέων σε θέματα διαχείρισης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.**

Επιπλέον, μία από τις πιο αποτελεσματικές μεθόδους ανάπτυξης τέτοιων δεξιοτήτων και διαμοιρασμού της γνώσης είναι οι μετακινήσεις προσωπικού μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων. Η Επιτροπή υποστηρίζει ενεργά τις δραστηριότητες αυτές μέσω του μηχανισμού *«Marie Curie Industry-Academia Strategic Partnership»*, ο οποίος ενθαρρύνει την ανάπτυξη τέτοιων μακροπρόθεσμων συνεργασιών μέσω της ανταλλαγής ερευνητών. Το νέο *πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων υπέρ της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας* προβλέπει επίσης ένα νέο μέτρο ενίσχυσης για τον δανεισμό προσωπικού υψηλής ειδίκευσης από ερευνητικούς οργανισμούς (ή μεγάλες επιχειρήσεις) σε ΜΜΕ.

Σε πολλές χώρες, οι ερευνητικοί οργανισμοί έχουν δημιουργήσει συστήματα ανταμοιβής που διασφαλίζουν στους εφευρέτες μερίδιο από τα κέρδη εκμετάλλευσης των εφευρέσεων ή από τα δευτερογενή αποτελέσματα αυτών. Σχετικό ερμηνευτικό μοντέλο έχουμε όταν τα κέρδη κατανέμονται ισομερώς μεταξύ του ερευνητή, του ερευνητικού οργανισμού και του επιχειρηματικού εταίρου. Εντούτοις, παρά τα τυχόν χρηματοοικονομικά κίνητρα, μεγάλο μέρος του προσωπικού δείχνει απρόθυμο να συμμετέχει σε τέτοιες δραστηριότητες, αφού μάλιστα δεν επηρεάζουν την εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους. **Στα κριτήρια αξιολόγησης θα πρέπει συνεπώς να λαμβάνονται υπόψη δραστηριότητες όπως η έκδοση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και αδειών εκμετάλλευσης, η κινητικότητα και η συνεργασία με τις επιχειρήσεις**[27].

---

25 COM(2004) 70

26 IP4Inno – http://www.proinno-europe.eu/ip4inno.html

27 Συμπεράσματα της συνόδου της ΕΕΠ στη Βιέννη – http://www.eua.be/fileadmin/user_upload/files/EUA1_documents/report_web%20221006.1161606166446.pdf

3. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΑΜΑΤΟΣ

Η δημόσια στήριξη σε περιφερειακό[28], εθνικό και κοινοτικό επίπεδο είναι επωφελής τόσο για τους ερευνητικούς οργανισμούς όσο και για τις επιχειρήσεις. Η στήριξη αυτή μπορεί να παίρνει διάφορες μορφές, από την προώθηση της ανταλλαγής ορθών πολιτικών μέχρι την άμεση χρηματοδοτική στήριξη μηχανισμών μεταφοράς γνώσης. Οι δραστηριότητες συνεργασίας των κρατών μελών που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο του *Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας* (ΕΧΕ) και βάσει της στρατηγικής της Λισαβόνας για την υλοποίηση του «σχεδίου δράσης υπέρ του 3%»[29] εξακολουθούν να παράγουν συγκεκριμένα αποτελέσματα. **Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιούν πλήρως τις διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης και να ενθαρρύνουν τους ερευνητικούς οργανισμούς στην ίδια κατεύθυνση**. Οι μηχανισμοί χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής (*Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης* και *Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο*), οι εθνικοί μηχανισμοί χρηματοδότησης που εντάσσονται στο νέο *κοινοτικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων υπέρ της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας (ΕΑΚ/RDI)*[30], και τα ευρωπαϊκά *προγράμματα πλαίσια* θα πρέπει να αξιοποιηθούν για την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ των επιχειρήσεων και των ερευνητικών οργανισμών.

3.1. Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας

Η ίδρυση του *Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Τεχνολογίας* (ΕΙΤ) αποτελεί ενδεικτικό παράδειγμα εφαρμογής καινοτόμων μοντέλων διακυβέρνησης από την ΕΕ – κατά τα προτεινόμενα στην ατζέντα εκσυγχρονισμού των πανεπιστημίων – για την υποστήριξη των αλλαγών και την επιτάχυνση των διαδικασιών μεταφοράς γνώσης στους υφιστάμενους οργανισμούς, καθώς και για την ενίσχυση των δεσμών τους με τις επιχειρήσεις, στο πλαίσιο της στρατηγικής για εκμετάλλευση του ευρωπαϊκού δυναμικού καινοτομίας. Η Επιτροπή διατύπωσε για πρώτη φορά την ιδέα της ίδρυσης Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Τεχνολογίας το 2005· ακολούθησαν εκτενείς διαβουλεύσεις και εργασίες εκτίμησης της απήχησης. Η Επιτροπή αναμένει ότι οι συζητήσεις στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου θα ολοκληρωθούν εντός του 2007 και ότι το ΕΙΤ θα τεθεί σε επιχειρησιακή λειτουργία εντός του 2008.

Το ΕΙΤ αποτελεί ένα μακρόπνοο και τολμηρό σχέδιο. Θα ασχοληθεί με την ανάπτυξη και την ολοκλήρωση των τριών πλευρών του τριγώνου της γνώσης – καινοτομία, έρευνα και εκπαίδευση, εστιάζοντας τις προσπάθειές του στα πεδία εκείνα που παρουσιάζουν τις σοβαρότερες προκλήσεις για το μέλλον της Ευρώπης. **Ειδικότερα, το ΕΙΤ θα υποστηρίξει τη διάδραση και τη μεταφορά γνώσης μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων.** Στα διοικητικά του όργανα θα εκπροσωπούνται ισόρροπα οι επιχειρήσεις και η ακαδημαϊκή κοινότητα, ενώ το ίδιο το ινστιτούτο θα λειτουργεί ως μοντέλο αναφοράς για πειραματισμούς με διαχειριστικές προσεγγίσεις επιχειρηματικής φιλοσοφίας.

Το ΕΙΤ θα προσδώσει σημαντική προστιθέμενη αξία στις τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ στον τομέα της μεταφοράς γνώσης:

– Ο ιδιωτικός τομέας θα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε κάθε δραστηριότητα του ΕΙΤ. Ο απώτερος στόχος του ΕΙΤ είναι σαφώς η καινοτομία και η μετάφραση των αποτελεσμάτων της έρευνας και της εκπαίδευσης σε καινοτόμες λύσεις.

---

28 π.χ. υποστήριξη των συσπειρώσεων, business eco-systems"/οικοσυστήματα επιχειρήσεων»

29 COM(2003) 226

30 Πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων ΕΑΚ – ΕΕ C 323 της 30.12.2006

– Το ΕΙΤ θα είναι το έμβλημα της ευρωπαϊκής πολιτικής υπέρ της καινοτομίας, σαφές σύμβολο της ευρωπαϊκής δέσμευσης για ενίσχυση της καινοτομίας και της μεταρρύθμισης στους ερευνητικούς οργανισμούς της Ευρώπης.

– Για πρώτη φορά θα ενοποιηθούν επί ίσοις όροις οι τρεις πλευρές του τριγώνου της γνώσης. Ειδικά η εκπαίδευση αντιμετωπίζεται ως μια ουσιαστική συνιστώσα στη διαδικασία καινοτομίας.

Η Επιτροπή έχει προτείνει ένα μοντέλο «ολοκληρωμένου ΕΙΤ», το οποίο θα συνδυάζει μια ανιούσα και μια κατιούσα προσέγγιση βάσει μιας διεπίπεδης δομής. Πρώτον, ένα διοικητικό συμβούλιο στο οποίο θα εκπροσωπούνται οι επιχειρήσεις και τα πανεπιστήμια, θα χαράσσει στρατηγικές κατευθύνσεις για επιλογή, αξιολόγηση και συντονισμό των *κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας* (ΚΙC/ΚΓΚ). Δεύτερον, θα επιλεγεί μια σειρά αυτόνομων ΚΓΚ, στις οποίες θα ανατεθεί το έργο του ΕΙΤ σε όλη την Ευρώπη. Οι εν λόγω ΚΓΚ θα υλοποιούν και θα ενοποιούν δραστηριότητες καινοτομίας, έρευνας και εκπαίδευσης επί καθορισμένων θεμάτων. Θα συγκροτούν κοινοπραξίες συνεκμετάλλευσης όπου θα συμμετέχουν πανεπιστήμια, ερευνητικοί οργανισμοί και επιχειρήσεις.

3.2. Δραστηριότητες συνεργασίας

Οι προσπάθειες ενθάρρυνσης δημόσιων ερευνητικών οργανισμών να αναπτύξουν αποτελεσματικότερους δεσμούς με επιχειρήσεις, ΜΜΕ ιδίως, βρίσκονται στο επίκεντρο της συνεργασίας κρατών μελών και Κοινότητας με στόχο το 3% της Έρευνας&Ανάπτυξης που προβλέπει η στρατηγική της ΕΕ για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Οι δραστηριότητες αυτές αναλαμβάνονται στο πλαίσιο της *Επιτροπής Επιστημονικής και Τεχνικής Έρευνας* (CREST), η οποία λειτουργεί ως διεπαφή για την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού, ενός εργαλείου συνεργασίας το οποίο βασίζεται κυρίως στην ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών. Σε προηγούμενες ενότητες γίνεται αναφορά σε ορισμένα από τα αποτελέσματα αυτής της συνεργασίας (γνωματεύσεις ειδικών, συστάσεις, ερμηνευτικοί οδηγοί και αξιολογήσεις από ομότιμους κριτές με αντικείμενο εθνικές πολιτικές και πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης)[31].

Η συνεργασία αυτή θα συνεχιστεί και τα αποτελέσματα της θα τροφοδοτούν τις δραστηριότητες των κρατών μελών για βελτίωση της μεταφοράς τεχνολογίας και των δεσμών μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων. Οι σημαντικότερες πρωτοβουλίες θα πρέπει να συμπεριληφθούν στην επόμενη γενεά *εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων* (2008-2011). Στην επανάληψη των εργασιών του σεμιναρίου των εθνικών συντονιστών της στρατηγικής της Λισαβόνας, που διοργανώθηκε στη Λισαβόνα με θέμα τις συμπράξεις γνώσης, τα κράτη μέλη αναφέρθηκαν σε μια σειρά ενδιαφέροντα παραδείγματα. Εντούτοις, είναι προφανές ότι οι πρωτοβουλίες αυτές συχνά σχεδιάζονται με εθνική προοπτική χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τις διεθνικές διαστάσεις της μεταφοράς γνώσης. **Θα πρέπει να διερευνηθούν οι δυνατότητες επεξεργασίας συγκεκριμένων πρωτοβουλιών σε κοινοτικό επίπεδο με σκοπό να υποστηριχθούν οι προσπάθειες των κρατών μελών και να ενισχυθεί η διεθνική διάσταση ορισμένων μέτρων.**

---

[31] Έκθεση της ομάδας εμπειρογνωμόνων της CREST με τίτλο «Promote the reform of public research centres and universities in particular to promote transfer of knowledge to society and industry»– http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/final_crest_report_march2006.pdf

Δύο πεδία όπου χρειάζεται να καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες σε επίπεδο κρατών μελών και σε επίπεδο Κοινότητας είναι η ανάπτυξη ειδικών μέτρων προώθησης της διάδρασης μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και ΜΜΕ και η ανάπτυξη εργαλείων μέτρησης της συντελούμενης προόδου.

- ***Προώθηση της διάδρασης ερευνητικών οργανισμών-ΜΜΕ***

Οι δεσμοί των ερευνητικών οργανισμών με τον κόσμο των επιχειρήσεων αφορούν ως επί το πλείστον μεγάλες επιχειρήσεις. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η συνεργασία με μεγάλες επιχειρήσεις θεωρείται πιο μακροπρόθεσμη και τακτική συγκριτικά με ΜΜΕ.

Είναι προφανές ότι οι ΜΜΕ συγκροτούν μια διαφοροποιημένη πελατεία για τις υπηρεσίες μεταφοράς γνώσης. Οι ΜΜΕ των κλάδων παραγωγής προϊόντων υψηλής τεχνολογίας διαθέτουν αναλογικά υψηλούς προϋπολογισμούς Έρευνας&Ανάπτυξης και, λόγω των πολύ σύντομων κύκλων παραγωγής, διατηρούν στενούς δεσμούς με τον ακαδημαϊκό χώρο. Στους παραδοσιακούς τομείς, οι ΜΜΕ επιδεικνύουν συνήθως μειωμένη ικανότητα ενεργού συμμετοχής σε δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης λόγω περιορισμένων ανθρώπινων και χρηματοοικονομικών πόρων. Κατά συνέπεια, για να επιταχυνθεί η καινοτομία θα πρέπει να ενθαρρυνθούν οι ΜΜΕ να απορροφούν καινούργια εξωτερική γνώση.

Παράδειγμα τρέχουσας ορθής πρακτικής αποτελούν τα λεγόμενα *"κουπόνια καινοτομίας"*, ένα σύστημα που εφαρμόζεται στις Κάτω Χώρες με κύριο στόχο να δοθεί η δυνατότητα στις ΜΜΕ να αγοράζουν γνώση και στρατηγικές συμβουλευτικές υπηρεσίες από ερευνητικούς οργανισμούς χρησιμοποιώντας *κουπόνια καινοτομίας* (αξίας 7 500 ευρώ το καθένα), και να τονωθούν έτσι η διάδραση και η ανταλλαγή μεταξύ παρόχων γνώσης και ΜΜΕ. Ο εκάστοτε πάροχος γνώσης μπορεί στη συνέχεια να εξαργυρώνει τα κουπόνια στο γραφείο καινοτομίας *SenterNovem*. Οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων επιτρέπουν την υποστήριξη τέτοιων συμβουλευτικών υπηρεσιών με δημόσια χρηματοδότηση[32].

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν τους μηχανισμούς που έχουν στη διάθεσή τους για την προώθηση τέτοιων δραστηριοτήτων μεταφοράς γνώσης (π.χ. κουπόνια καινοτομίας ή φορολογικές πιστώσεις Έρευνας&Ανάπτυξης για την επιστροφή του κόστους Έρευνας&Ανάπτυξης που ανατίθενται εξωτερικά σε ερευνητικούς οργανισμούς).

- ***Μέτρηση της προόδου***

Η παρακολούθηση των δραστηριοτήτων μεταφοράς γνώσης εξυπηρετεί διάφορους σκοπούς, ένας από τους οποίους είναι η παροχή βοήθειας στους ερευνητικούς οργανισμούς για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Παρότι υπάρχουν διάφορες κατατάξεις των πανεπιστημίων, οι περισσότερες από αυτές βασίζονται σε ακαδημαϊκούς δείκτες όπως ο αριθμός δημοσιεύσεων και ο αριθμός διδακτορικών και δεν συνεκτιμούν τις επιδόσεις εκμετάλλευσης αποτελεσμάτων Έρευνας&Ανάπτυξης. Υπάρχουν στοιχεία[33] που δείχνουν **ότι η συγκριτική αξιολόγηση των «δραστηριοτήτων που συνδέονται με την καινοτομία», ιδίως όταν βασίζεται σε συγκρίσιμες μεθόδους**

---

32 Η υποστήριξη αυτή εμπίπτει είτε στις διατάξεις περί παροχής συμβουλών του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 70/2001 της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, ΕΕ L 10 της 13.1.2001, είτε στο σημείο 5.6. του νέου πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ της ΕΑΚ.

33 Έκθεση της ITTE "Improving institutions for the transfer of technology from science to enterprises" – http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/competitiveness/doc/itte_expertgroupreport.pdf

μέτρησης σε όλη την ΕΕ, επιτρέπει στους ερευνητικούς οργανισμούς να συγκρίνουν τα επιτεύγματά τους σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο. Η Επιτροπή προτίθεται να δημιουργήσει, εντός του 2007, μια ομάδα εμπειρογνωμόνων που θα εξετάσει αυτά τα θέματα.

3.3. Χρηματοδοτική στήριξη

- ***Κρατικές ενισχύσεις***

Το νέο *κοινοτικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία* έχει στόχο να διευκρινίσει τους κανόνες που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται για έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς γνώσης. Η διευκρίνιση αυτή ήταν αναγκαία διότι οι δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί λειτουργούν όλο και περισσότερο ως ιδιωτικές επιχειρήσεις στα όρια της αγοράς, και συνεπώς ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο για τις κρατικές ενισχύσεις.

Το πλαίσιο θεωρεί ότι οι κύριες δραστηριότητες των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών - και ιδίως η διεξαγωγή ανεξάρτητης έρευνας για περισσότερη γνώση και πληρέστερη κατανόηση, συμπεριλαμβανομένης της ερευνητικής συνεργασίας - και η διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας, συνιστούν κανονικά δραστηριότητες μη οικονομικού χαρακτήρα (αφού δεν πρόκειται για αγαθά ή υπηρεσίες που διατίθενται σε υφιστάμενη αγορά)[34]. Η μεταφορά γνώσης θεωρείται ότι δεν έχει οικονομικό χαρακτήρα αν είναι «εσωτερική»[35] και εάν όλα τα έσοδα που αποφέρει επανεπενδύονται στις πρωτογενείς δραστηριότητες των ερευνητικών οργανισμών[36].

Είναι αυτονόητο ότι τυχόν ασκούμενες οικονομικές δραστηριότητες (π.χ. παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, έρευνα βάσει σύμβασης, εκμίσθωση υποδομών κτλ.) πρέπει να διεξάγονται με τους συνήθεις όρους της αγοράς, και η δημόσια χρηματοδότησή τους θα θεωρείται κατά κανόνα κρατική ενίσχυση και θα υπόκειται στις σχετικές κανονιστικές διατάξεις.

Το νέο πλαίσιο προβλέπει επίσης ότι οι ερευνητικοί οργανισμοί θα πρέπει να διαχωρίζουν δαπάνες και έσοδα οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων, ώστε να αποφεύγονται σταυροειδείς επιδοτήσεις. Για τον σκοπό αυτό, **τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν και να διευκολύνουν την εφαρμογή πλήρους λογιστικής κοστολόγησης στους ερευνητικούς οργανισμούς**, ένα επιπλέον πλεονέκτημα του οποίου είναι ότι θα διευκολύνει τη συμμετοχή στο έβδομο πρόγραμμα πλαίσιο. Εάν δεν εφαρμοστούν τέτοια μέτρα, οποιαδήποτε δημόσια χρηματοδότηση μη οικονομικών δραστηριοτήτων μπορεί να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση.

---

34 Σημείο 3.1.1 του πλαισίου.

35 Ο όρος «εσωτερική» σημαίνει ότι η διαχείριση της γνώσης ερευνητικού οργανισμού γίνεται από τμήμα ή θυγατρική του ή από κοινού με άλλους ερευνητικούς οργανισμούς. Η ανάθεση της παροχής συγκεκριμένων υπηρεσιών σε τρίτους μέσω προκήρυξης διαγωνισμών δεν θίγει τον «εσωτερικό» χαρακτήρα τέτοιων δραστηριοτήτων.

36 Στην Επιτροπή πρέπει να κοινοποιούνται όλα τα υπόλοιπα είδη μεταφοράς τεχνολογίας που λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση.

- ***Πολιτική συνοχής της ΕΕ***

Η εγγύτητα μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων συχνά διευκολύνει τη μεταφορά γνώσης, πράγμα που υπογραμμίζει τον καθοριστικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι περιφερειακές και τοπικές αρχές. Η πολιτική συνοχής της ΕΕ υποστηρίζει τις δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης στο πλαίσιο της στρατηγικής υπέρ της ανάπτυξης και της απασχόλησης.

Για παράδειγμα, ο κύριος μηχανισμός της πολιτικής αυτής, το *Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης* (ΕΤΠΑ), χρησιμοποιείται για την υποστήριξη φυτωρίων επιχειρήσεων και επιστημονικών πάρκων (υποδομών και συνοδευτικών υπηρεσιών), τα οποία αποτελούν ένα αποτελεσματικό μέσο διάχυσης της γνώσης στην αγορά και μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση των δεσμών μεταξύ ΜΜΕ και πανεπιστημίων. Τα φυτώρια και οι συστάδες επιχειρήσεων, όταν διοικούνται σωστά, παρουσιάζουν σημαντικά πλεονεκτήματα που τα καθιστούν αποτελεσματικότατα μέσα μεταφοράς γνώσης και ιδίως υψηλής τεχνολογίας. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τους είναι ότι προτείνουν υπηρεσίες που αυξάνουν τις πιθανότητες επιτυχίας της μεταφοράς γνώσης. Παράλληλα με την υποστήριξη υποδομών, το ΕΤΠΑ συγχρηματοδοτεί με 4 δισεκατομμύρια €, για την περίοδο 2000-2006, τη μεταφορά καινοτομίας και τεχνολογίας και τη σύσταση δικτύων και συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών οργανισμών. Το ΕΤΠΑ συνεπώς αποτελεί σημαντικό μηχανισμό διευκόλυνσης της διάδρασης δημόσιων ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων, τόσο σε περιφερειακό όσο και διαπεριφερειακό επίπεδο.

Επιπλέον, το *Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο* (ΕΚΤ) παρέχει χρηματοδοτική υποστήριξη για ενίσχυση ατόμων (κατάρτιση, επαγγελματικός προσανατολισμός, κ.λπ.), καθώς και ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών δομών και συστημάτων. Στη νέα περίοδο προγραμματισμού (2007-2013), δίνεται έμφαση στην ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας, ιδίως μέσω της μεταφοράς γνώσης.

Οι *στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για τη συνοχή*[37] διαμορφώνουν ένα ενδεικτικό πλαίσιο για τις μελλοντικές στρατηγικές και προγράμματα των κρατών μελών στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων και του ταμείου συνοχής. Η ενθάρρυνση της καινοτομίας θεωρείται βασική προτεραιότητα, η δε κατευθυντήρια γραμμή *Βελτίωση των γνώσεων και της καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη* υποδεικνύει μια σειρά δραστηριοτήτων μεταφοράς γνώσης και τεχνολογίας που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Ειδικότερα, **τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποστηρίξουν περισσότερο τη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων και τις υποδομές και υπηρεσίες μεταφοράς γνώσης**, κατά τρόπο ώστε να ενισχυθεί η περιφερειακή διάσταση της οικονομίας της γνώσης.

- ***Το πρόγραμμα-πλαίσιο Έρευνα&Ανάπτυξη και το πρόγραμμα-πλαίσιο Ανταγωνιστικότητα και καινοτομία***

Η διεθνική μεταφοράς γνώσης αποτελεί ανέκαθεν κύρια προτεραιότητα του *προγράμματος πλαισίου έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης* (ΠΠ). Πράγματι, στα περισσότερα έργα του ΠΠ συμμετέχουν ποικίλοι φορείς από τον δημόσιο και από τον ιδιωτικό τομέα και από περισσότερες της μιας χώρες. Ορισμένοι μάλιστα θεματικοί τομείς, όπως οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών, προσφέρονται ιδιαίτερα για τέτοιου είδους δραστηριότητες:

---

[37] COM(2006) 386 και απόφαση 2006/702/ΕΚ του Συμβουλίου της 6ης Οκτωβρίου 2006

το 90% και πλέον των έργων[38] συνεπάγονται συνεργασία μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων. Είναι σαφές ότι η συνεργασία αυτή διευκολύνει την ανάπτυξη τεχνολογιών ώριμων για εμπορική εκμετάλλευση. **Το ΠΠ χρηματοδοτεί όχι μόνο έργα Έρευνας&Ανάπτυξης, αλλά και τη διατομεακή κινητικότητα του ερευνητικού προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των ανταλλαγών μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων.**

Το νέο *πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία* θα υποστηρίξει όλες τις μορφές καινοτομίας, τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και μέτρα με σκοπό τη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδοτικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένων των δανείων, των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και των επενδύσεων «άγγελοι των επιχειρήσεων ». Θα χρηματοδοτήσει επίσης νεοτερικές μορφές διευκόλυνσης του διαμοιρασμού της γνώσης μεταξύ ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων, ΜΜΕ ιδίως[39], καθώς και νέες πρωτοβουλίες ανάπτυξης διεθνικών συστάδων επιχειρήσεων. Στον τομέα της οικολογικής καινοτομίας, θα υποστηρίξει κυρίως τη διείσδυση καινοτόμων τεχνολογιών και πρακτικών στην αγορά μέσω της αναπαραγωγής πιλοτικών έργων για εμπορική αξιοποίηση.

Για να μεγιστοποιηθούν τα αποτελέσματά τους, τα δύο αυτά προγράμματα-πλαίσια θα συνδυαστούν ώστε να δώσουν σειρά ολόκληρη συμπληρωματικών δραστηριοτήτων που θα προωθούν τη μεταφορά γνώσης μέσω αξιοποίησης των αποτελεσμάτων έργων Έρευνας&Ανάπτυξης.

Είναι σαφές ότι η Επιτροπή προωθεί όχι μόνο τις δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης αλλά και τις ανταλλαγές ορθών πρακτικών υποστήριξης της μεταφοράς γνώσης μεταξύ κυβερνήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η Κοινότητα προσφέρει διάφορες ευκαιρίες για να κατανοήσουμε πώς λειτουργεί το περιφερειακό και διεθνικό γίγνεσθαι[40].

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Οι διαδράσεις μεταξύ της δημόσιας ερευνητικής βάσης και των επιχειρήσεων αυξήθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία. Οι διαδράσεις αυτές λαμβάνουν διάφορες μορφές, από την έρευνα βάσει σύμβασης μέχρι την ερευνητική συνεργασία ή τις δομημένες συμπράξεις. Οι διαδράσεις αυτές ως επί το πλείστον συνεπάγονται τη μεταφορά γνώσης μεταξύ των ενδιαφερομένων , και ενισχύουν τον κοινωνικοοικονομικό αντίκτυπο της χρηματοδοτούμενης με δημόσια κεφάλαια έρευνας, π.χ. δημιουργώντας νέα χρήσιμα προϊόντα, νέες θέσεις απασχόλησης και ενίοτε νέες επιχειρήσεις.

Η ανάλυση και οι πολιτικές κατευθύνσεις που περιέχει η παρούσα ανακοίνωση αποτελούν σημείο αφετηρίας συζητήσεων και διαλόγου επί ενός κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου μεταφοράς γνώσης το οποίο θα διασφαλίζει πιο ομοιόμορφους και συνεκτικούς όρους μεταφοράς γνώσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

---

38 Βάσει του ΠΠ6

39 www.europe-innova.org

40 π.χ.. ERAnet, PRO INNO Europe, ERIK και OMC-Net

Επιπλέον, οι μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές που εκτίθενται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής έχουν σκοπό να βοηθήσουν τους ερευνητικούς οργανισμούς να προσδιορίσουν κοινά ενδιαφέροντα με τις επιχειρήσεις και να διευκολύνουν τον προσδιορισμό αμοιβαία επωφελών ρυθμίσεων μεταφοράς γνώσης. Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές αποτελούν εξελισσόμενο έγγραφο, το οποίο θα συμπληρωθεί βάσει των πορισμάτων των πρόσθετων εργασιών που πρόκειται να αναλάβει μια υψηλού επιπέδου ομάδα αντιπροσώπων των επιχειρήσεων και των πανεπιστημίων. Η ομάδα αυτή θα αναλάβει καθήκοντα εντός του 2007 και θα διατυπώσει συστάσεις ως προς άλλα πιθανά μέτρα προώθησης της μεταφοράς γνώσης στην Ευρώπη.

Επιπλέον, θα συνεχιστεί η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και της Κοινότητας στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Οι κυριότερες πολιτικές πρωτοβουλίες των κρατών μελών στον συγκεκριμένο τομέα θα πρέπει να απεικονίζονται στα *εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων*, ενώ η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να προωθεί την ανταλλαγή ορθών πρακτικών.